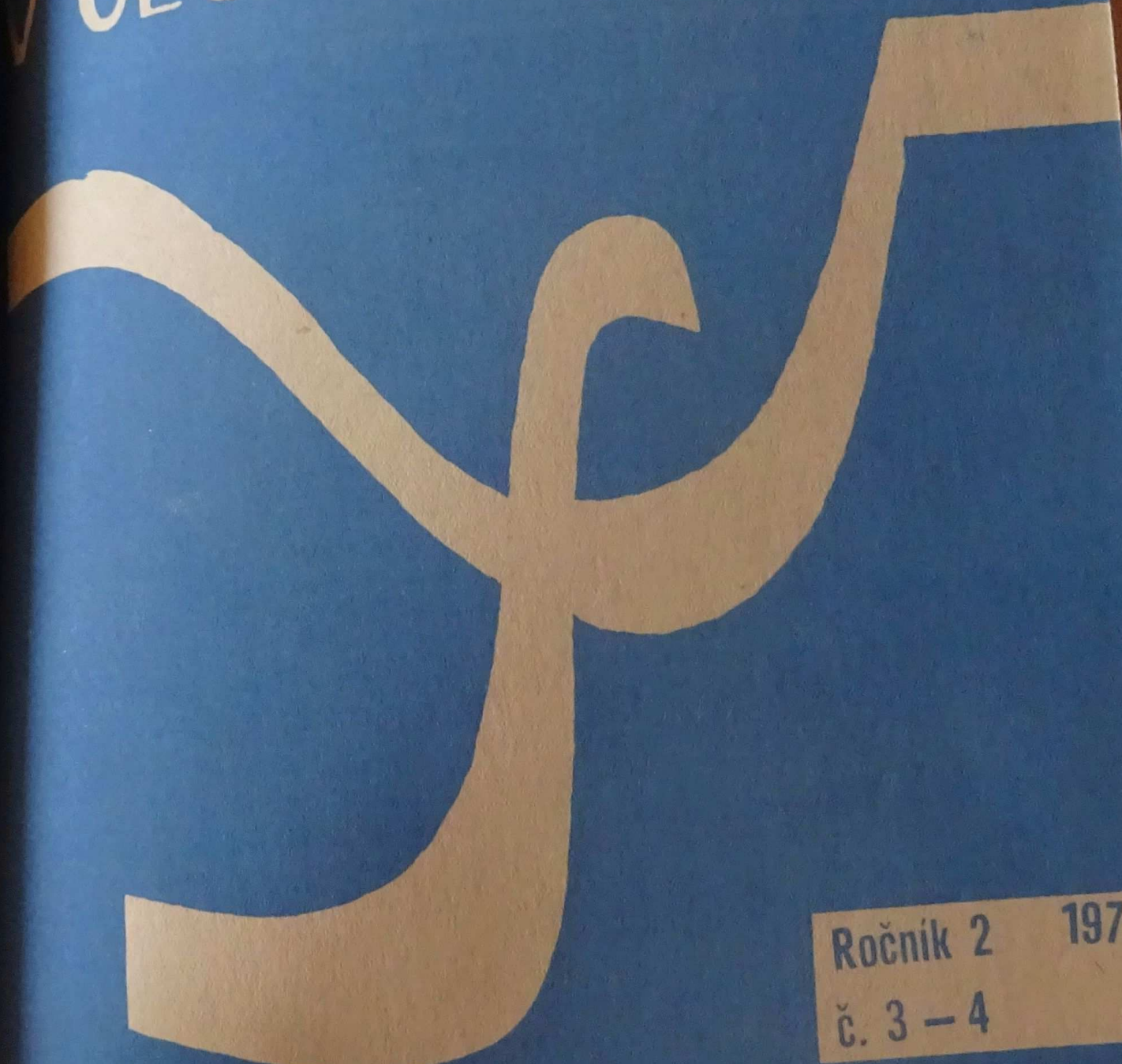

PSYCHOLOG
ČESKOSLOVENSKU

Ročník 2 1970
č. 3 - 4

ČESKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI
SLOVENSKEI PSYCHOLOGICKEI SPOLOČNOSTI

ORGÁN

O B S A H

ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTÍ

Úvodné zasadnutie: Problémy psychodiagnostiky v praxi	4
Sekcia zdravotníckej psychológie	5
Sekcia psychológie práce	6
Sekcia pedagog. psychológie	8
Sekcia sociálnej psychológie	9
Sekcia poradenskej školskej psychológie	10
Sekcia forenznej psychológie	11
Sekcia psychologie telesnej výchovy	14
Záverčné zasadnutie	14
Správa o činnosti výboru Slovenskej psychologickéj spoločnosti	16
Správa o III. zjazde Slovenskej psychologickéj spoločnosti	18
Zloženie výborov odborných sekcií Slovenskej psycholog. spoločnosti	21

PRÁCA PSYCHOLÓGA

Kvalitatívna analýza mentálnych testov	22
K diskusi o vydávaní zákona týkajúceho sa provádzaní psycholog. prace	42

ŠKOLENIE V PSYCHOLÓGII

Pět let zkušeností s vytvářením výcvikového střediska pro posluchače psychologie	46
--	----

KONGRESY, SYMPÓZIÁ, SEMINÁRE

Informácia o programe	49
Otvárací prejav organizátora Dr. D. Kováča, DrSc.	51
Záverčný prejav prof. B. F. Lomova, člena korešpondenta APN, predsedu Sovietskej psychologickéj spoločnosti	55
Pozdravný list predsedu vlády SSR prof. dr. P. Colotka účastníkom stretnutia	57
Mezinárodní akce v letech 1971 a 1972	58

ZO ZAHRAŇIČIA

Aplikovaná psychológia vo Veľkej Británii	60
---	----

PERSONÁLIE

Noví členovia Slovenskej psychologickéj spoločnosti	62
---	----

SPRÁVA O ČINNOSTI VÝBORU SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI

Výbor SPS mal v roku 1970 päť pracovných zasadnutí, na ktorých sa venoval najmä týmto otázkami:

1. programové i organizačné zabezpečenie III. zjazdu slovenských psychológov
2. spolupráca s českou psychologickou spoločnosťou v rámci Československej psychologickéj asociácie
3. aktivizovanie života v odborných sekciách SPS
4. vydávanie časopisu "Psychológ v Československu"

1. III. zjazd Slovenskej psychologickéj spoločnosti prebehol 19. - 22. apríla 1970 v Tatranskej Lomnici. Stal sa miestom prezentovania výsledkov najnovších prác slovenských psychológov, ktoré sa nejakým spôsobom dotýkali otázok vývinu osobnosti. Výbor hodnotil III. zjazd SPS po každej stránke kladne a stotožnil sa so závermi hodnotiacej komisie zjazdu. /Tieto závery sú uverejnené v tomto čísle Psychológa v Československu./

V ďalšej fáze sa výbor zaoberal prípravou zborníka materiálov z III. zjazdu SPS, ktorý vyjde v knižnej podobe pod titulom "Psychológia a zdravý vývin osobnosti". Výboru sa podarilo zaisťiť urýchlené vydanie tejto publikácie, takže približne 500-stránková kniha sa dostane do predaja v prvej polovici roka 1971.

2. Spolupráca s Českou psychologickou spoločnosťou, ktorá sa sľúbne rozbehla v roku 1969 na pôde Československej psychologickéj asociácie, pokračovala i v roku 1970. Jej výsledkom je známa "Správa o stave psychologickéj diagnostiky v ČSSR". Spoločný postup oboch spoločností voči činnosti oddelenia priemyselnej psychológie Inštitútu poradenstva v Prahe, ktorá bola známa pod označením IP-systém, viedol k zmene smerovania i spôsobu odbornej psychologickéj práce tejto inštitúcie. V priebehu roka sa však nepodarilo nájsť spôsob na lepšie informovanie členov spoločností o akciách partnerov. A tak napr. o veľmi hodnotnom programe psychologických dní v Prahe alebo v Brne vedel len malý okruh slovenských psychológov, často bez časového predstihu, ktorý je potrebný k zabezpečeniu účasti.

3. V snahe aktivizovať v odborných sekciách SPS, výbor poveril podpredsedu

SPS dr. L. Kožča sledovaním tohto úseku. V rámci III. zjazdu SPS sa konali zasadnutia väčšiny sekcií a došlo k zmene výborov niektorých sekcií /zloženie výborov je uverejnené v tomto čísle Psychológa v Československu/. Napriek tomu sa celková aktivita v sekciách nezvýšila. Činnosť vyvíjajú sekcie klinickej psychológie, psychológie práce a sociálnej psychológie, zatiaľ čo ostatné sekcie usporiadávajú akcie len sporadicky. Výbor SPS pripravil návrh rokovacieho poriadku sekcií, ktorý sa stane predmetom diskusie na jesennom valnom zhromaždení SPS.

4. V priebehu roka 1970 vznikli vážne problémy v súvislosti so zabezpečením ďalšieho vydávania časopisu "Psychológ v Československu". Finančné náklady na vydávanie časopisu dosiahli takú výšku, že nie je možné ich znášať. V dôsledku tohto stavu bol potrebný jednak operatívny zásah, vedúci k zabezpečeniu vydania dvojčísła 3-4/1970, jednak bolo treba nájsť trvalejšie riešenie. Psychodiagnostica n.p. nemieni časopis ďalej vydávať, pretože je pre ňu finančne stratový. V tejto situácii výbor SPS navrhol niekoľko alternatív riešení, ktoré budú prejednané s Českou psychologickou spoločnosťou. Isté však je, že po formálnej stránke /úprava, spôsob tlače/ štandard časopisu sa znížil. K 15. XI. 1970 neboli problémy spojené s vydávaním časopisu vyriešené.

Výbor SPS schválil v priebehu roka 1970 prijatie 62 nových členov SPS. Z toho je 29 riadnych členov a 33 mimoriadnych členov. Celkový stav k 31. 10. 1970 bol 212 členov.

V. Košinár

SPRÁVA O III. ZJAZDE SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

V poradí tretí zjazd Slovenskej psychologickéj spoločnosti prebehol v dňoch 19. až 22. 4. 1970 na pozadí krásnej horskej scenérie v Tatranskej Lomnici. Zúčastnilo sa ho 204 osôb, predovšetkým psychológovia zo Slovenska a z českých zemí. Takto sa zjazd stal najväčším podujatím v doterajšej histórii slovenskej psychológie.

Oficiálny názov zjazdu bol "Psychológia a problémy vývinu osobnosti". Týmto zameraním zjazd nadviazal na doterajšiu tradíciu zjazdov SPS: sústredil sa na duševný vývin človeka /dieťaťa/ s dôrazom na pripojenie problematiky osobnosti.

Čas konania zjazdu bol poznačený udalosťou celosvetového významu, storočnicou narodenia V. I. Lenina. Táto skutočnosť našla dôstojnú odozvu v prednáške prof. T. Pardela "Leninova teória odrazu a psychológia", ktorá odznela pri slávnostnom otvorení zjazdu. V tomto prejave sa rozobrali základné problémy psychologickéj teórie z hľadiska Leninovej teórie odrazu a poukázalo sa na jej prednosti pri rozvíjaní psychologickéj teórie i praxe. Zdôraznilo sa, že Leninova teória odrazu vytvára platformu na prekonanie obmedzení vyplývajúcich z iných teoretických prístupov, umožňuje syntézu pri výskume psychických javov a tým lepšie poznanie osobnosti človeka.

Ako zjazd uskutočnil svoje programové zámery ?

Treba povedať, že viacerými formami, a to:

- a/ pripravenými úvodnými prednáškami /štyrmi/
- b/ referátovými zasadnutiami /bolo ich šesť/
- c/ sympóziami o aktuálnych otázkach /tromi/
- d/ vyžiadanou večernou prednáškou.

Celkove na zjazde odznelo 44 odborných referátov o výsledkoch veľmi precízne koncipovaných a úroveň súčasného vedeckého bádania v psychológii odzrkadlujúcich výskumov, ktoré sa zaoberali problematikou vývinu osobnosti. Ďalšie štyri referáty boli v písanej podobe súčasťou zjazdových materiálov. K nim patrili ďalej tézy referátov a koncepcie klinickej, pracovnej, poradenskej a školskej psychológie. Vyžiadaná večerná prednáška bola venovaná otázke presnejšieho vymedzenia predmetu psychológie ako modernej vedy. Predniesol ju D. Kováč, Dr Sc.

Zvláštnosťou tohto zjazdu SPS bolo, že v osobitných sympóziách sa riešili aktuálne otázky nášho psychologického diania. Išlo o tieto sympóziá:

- a/ sympóziium o psychologicko-výchovnej starostlivosti ako prevencii porúch osobnosti
- b/ sympóziium o výučbe a školení psychologov
- c/ sympóziium o psychológovi a jeho profesii.

Na rokovaníach v týchto sympóziách sa konštatoval markantný vzostup výskumu v oblasti osobnosti; je doložený viacerými rozsiahlymi štúdiami, ktoré prinášajú pozoruhodné výsledky aj po teoretickej stránke. Odporúča sa preto, aby sa tieto výsledky v značne vyššej miere využili pri tvorení teórie psychodiagnostiky a pri konštrukcii psychodiagnostických metód.

Ukazuje sa potreba väčšieho zainteresovania o problematiku psychického vývinu vo včasnóm, najmä v predškolsakom vývinovom období, a to buď konštituovaním nových inštitúcií alebo aspoň v rámci už existujúcich výskumných ústavov.

Ďalej sa ukazuje potreba včas formulovať výskumné úlohy tak, aby mohli byť v zásade pripravené do pripravovaného nového štátneho plánu bádateľského výskumu.

Naliehavou sa ukazuje potreba špeciálnej výučby stredných psychologických kádrov /"laboranti"/ a to buď vo forme špeciálneho odvetvia na stredných zdravotných školách ako nadstavbové štúdium po skončení stredných všeobecno-vzdelávacích škôl /gymnazií/.

Zjazd veľmi dobre splnil svoju úlohu organizačného prostredníka pre stretnutia členov SPS. Počas zjazdu sa zišli na pracovné zasadnutia so zástupcami výboru SPS predsedovia všetkých sekcií, ďalej predsedovia oblastných skupín a tiež väčšina odborných sekcií mala svoje schôdzky.

Na týchto zasadnutiach sa zhodnotila doterajšia činnosť a vypracovali sa konkrétne plány pre činnosť všetkých týchto orgánov SPS na nasledujúce obdobie.

Zjazd sa konal podzástitkou ministra školstva, ministra zdravotníctva a ministerky práce a sociálnych vecí SSR. Na zjazde boli osobne zúčastnení zástupcovia všetkých spomínaných rezortov. Svojou účasťou poctila zjazd i oficiálna zástupkyňa Maďarskej psychologickojej spoločnosti.

III. zjazd SPS bol obrazom bohatej výskumnej činnosti u nás, ktorá sa venuje vývinu zdravej i chorej či poškodenej osobnosti, ďalej ktorá zaznamenáva rastúcu teoretickú intervenciu a zdokonaľovanie výskumných metód. To všetko vedie k tomu, že v mnohých prípadoch vznikajú výskumné práce pozoruhodné nielen z vedeckého a teoretického hľadiska, ale ktoré ukazujú aj výsledky významné pre prax.

Zjazd ukázal tiež znateľné zaktívizovanie slovenských psychológov tak v odbornom ako aj v profesionálnom zameraní, čo sa prejavilo bohatou diskusiou na všetkých podujatiach. Túto skutočnosť môžeme vysledovať aj v uzneseniach a záveroch jednotlivých zasadnutí.

Jednoznačne kladne treba ohodnotiť organizačné zabezpečenie zjazdu. Výber príhodného miesta vo Vysokých Tatrách prispel k sústredenému sledovaniu rokovania zjazdu, na ktorých bola takmer plná účasť. V priebehu zjazdu sa nevyskytli žiadne prekážky alebo ťažkosti. Nedostatkom bola slabšia propagácia vo verejnosti, čo sa odporúča nezanedbať po ukončení zjazdu.

Celkove III. zjazd Slovenskej psychologickéj spoločnosti podal dôkaz o rastúcej odbornej úrovni slovenských psychológov a o vzrástajúcej sa organizačnej spôsobilosti SPS. Naša vďaka za tento dobre premyslený a pekne usporiadaný zjazd patrí výboru SPS a organizačnému výboru zjazdu, osobitne však predsedovi O. Kondášovi, vedeckému tajomníkovi V. Košíňarovi, hospodárovi J. Vonkomerovi, J. Hvozdkovi a pracovníckam sekretariátu zjazdu. Nemožno zabudnúť ani na prívetivé prostredie zotavovne ROH "Morava", ktorej vedenie i zamestnanci vychádzali účastníkom všestranne v ústrety.

/Spracované podľa správy hodnotiacej komisie/.

/Poznámka redakcie: Nakoľko kompletne materiály z III. zjazdu Slovenskej psychologickéj spoločnosti vyjdú pod názvom "Psychológia a zdravý vývin osobnosti" v knižnej podobe najneskôr v prvom polroku 1971, uverejňujeme len výtah zo správy hodnotiacej komisie. Záujemcov o uvedenú knižnú publikáciu upozorňujeme, že si ju môžu objednať u Slovenskej psychologickéj spoločnosti, Kocelova 17, Bratislava/.

ZLOŽENIE VÝBOROV ODBORNÝCH SEKCIÍ SLOVENSKEJ OPSYCHOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI

Počas III. zjazdu SPS v Tatranskej Lomnici mali svoje zasadnutia i viaceré sekcie SPS. Nakoľko došlo v ich vedení k personálnym zmenám, uverejňujeme zloženie výborov všetkých odborných sekcií.

Sekcia forenznej psychológie: G. Dobrotka /predseda/, S. Cinková, J. Fridrich, E. Kolényi

Sekcia klinickej psychológie: A. Stančák /predseda/, J. Fridrich, E. Habňáková, M. Trávníková

Sekcia pedagogickej psychológie: J. Rosina /predseda/, Š. Chudý, J. Krňan

Sekcia poradenskej psychológie: J. Košč /predseda/

Sekcia psychológie práce: J. Ch. Rašakup /predseda/, M. Bandžejová, J. Daniel

Sekcia sociálnej psychológie: A. Jurovský /predseda/, J. Grác, V. Kováčiková, J. Maso, E. Šimová

Sekcia všeobecnej psychológie: D. Kováč /predseda/

Sekcia vývinovej psychológie: K. Adamovič /predseda/, M. Vnuková

PĚT LET ZKUŠENOSTÍ S VYTVÁŘENÍM VÝCVIKOVÉHO STŘEDISKA PRO POSLUCHAČE PSYCHOLOGIE

Když jsme v roce 1965 začínali v Psychiatrické léčebně ve Šternberku s prvními praxemi posluchačů, kladli jsme si otázku, jak neefektivněji využít zkušeností, které tradiční formy stáží a praktik realizují jen zčásti. Už dřívější zkušenosti nás poučily o tom, že reakce stážujících na psychiatrické prostředí představuje něco více, nežli postihuje schema "praktik k přednáškám". Východiskem nám bylo studium dynamiky osobnosti.

V léčebně je posluchač /se všemi svými osobitostmi/ konfrontován se svéráznými "modely" extrémních situací člověka, s "vyhraněnými polohami psychologie". Psychiatrická setkání - od neuróz po psychózy - exponují studenta různým podobám a stupňům duševních krizí, zhušťujících problémové okruhy zahrnující i území tzv. "normy". Takto utvářené podnětové pole apeluje s účinností snad vyšší než u jiných typů psychologických praktik na individuální odezvu a provokuje osobní problémovou konstelaci, konfliktovou dispoziční či "komplexy" všeho druhu. Pedagogovi se zde před očima rozvíjejí první pokusy o přístup k této situaci, při nichž se ukazují jak možnosti pozitivního /typologicky odpovídajícího/ zvládnutí situace, tak různé úhybné manévry, obranné reakce a nejednou i oživení vlastních profesionálních i osobních kolísání. Zásah pedagoga v této fázi může ušetřit četná pozdější tápání, preventivně zabránit vzniku profesionálních chyb a zlovyků a současně zprostředkovat psychologickou zkušenost, platnou pro jakýkoliv psychologický meziosobní vztah. Dospěli jsme k přesvědčení, že vehiculum takovéto zkušenosti je uplatnění psychologické systematiky sebepoznání /heautognostiky/. Tyto poznatky i jejich didaktická aplikace se ovšem v průběhu pěti let vytvářely postupně a nepovažujeme je ani dnes za nic definitivního a uzavřeného. Náš pedagogický zájem se postupně soustřeďoval ke třem vzájemně se prolínajícím otázkám:

1. strukturování podnětového pole /"intenzifikace zkušeností"/
2. rozpoznání osobní odezvy
3. ovlivnění postojů posluchače.

Řešení těchto otázek bylo ovšem závislé od místních organizačních podmínek; naší práci nám nesmírně usnadňovalo pochopení a podpora ředitele léčebny Dr. E. Skutý i lékařského kolektivu, kteří také při výuce nezištně spolupracovali a později se podíleli na učebních textech "Uvedení psychologa do psychiatrické léčebny". O plynulý běh střediska se zasloužila tehdejší pom. věd. síla S. Švehlíková.

7. 11. 1966 byla uzavřena předběžná dohoda o podmínkách praxí v Psychiatrické léčebně. Metodicky nám přicházelo vhod, že posluchači byli po dobu výcviku mimo své obvyklé, rozptylující prostředí.

22. 1. 1968 byla mezi děkanátem filosofické fakulty, katedrou psychologie a ředitelstvím Psychiatrické léčebny podepsána smlouva o ustavení "Střediska a výcvikového střediska v Psychiatrické léčebně ve Šternberku". V preambuli konstatovaly obě strany dobré zkušenosti s touto formou výuky. Výcvik "má nejen umožnit sebezpoznání jako cenný zdroj psychologického tréninku, ale i vytvoření předpokladů pro zvládnutí ev. nežádoucích vlivů - osobní rovnice - . Ukazuje se, že tento způsob průpravy umožňuje efektivněji sdělit zkušenosti, které psycholog zpravidla musí v dalším profesionálním vývoji získávat dlouhou a nesnadnou cestou - pokusů a omylů -.

V nově vystavěném objektu mohly být soustředěny všechny psychologické provozny: místnosti pro skupinová sezení a psychodrama i pro individuální práci, artetherapeutický atelier, biblioterapeutická knihovna a čítárna, pracovní terapie, pacientský klub, prostory pro studium. Slavnostní zahájení činnosti střediska v novém domě dne 10.6.1969 se za předsednictví akademika prof. dr. Viléma Chmelaře, DrSc účastnili zástupci léčebny spolu s představiteli kateder psychologie v Brně a v Olomouci. Mezi oběma katedrami byla navázána spolupráce při výcviku studentů ve středisku.

Prostorové možnosti střediska, poskytnuté ředitelstvím léčebny, umožnily - ve smyslu hořejších orientačních bodů - rozšířit rejstřík zkušeností a forem kontaktu s psychologickou problematikou. Je pochopitelné, že psychologicky řízený neautagnostický proces se mohl uplatnit jen za předpokladu bohaté empirie frekventantů. Bylo by možno ji odstupňovat podle nároků na aktivitu od účasti na psychologických a psychiatrických seminářích spojujících teorii o nové poznatky s konkrétními úkoly v léčebně, přes stáže diagnostiky i terapie, účasti na výzkumných úkolech, až po zapojení do elementárních psychologických vyšetření a psychotherapie pod supervísi. Volitelné výběrové úkoly byly zpracovány v oborech: muzikoterapie, biblioterapie, výtvarnictví, psychogymnastiky, psychodramatu, kulturních besed, zájmových kroužků dětského oddělení, výchovného vedení dětí, skupinové psychoterapie a psychodramatu, sociálně-psychologické práce v terénu a t.d.

Každý frekventant zpracovává alespoň dva chorobopisy z hlediska porovnání změn v klinickém obraze a proměn životních podmínek. Pacienta opakovaně vyšetřuje a sleduje, jak se mění jeho názory na pacienta i vztah k němu v časovém průběhu; pokouší se určit, na čem závisí. Pokládáme zde za osvědčenou metodu společného závěrečného přešetření. Posluchač referuje o nemocném, o metodách, které použil a o závěrech, k nimž dospěl.

Následuje rozhovor s pacientem pod vedením pedagoga v přítomnosti výcvikové skupiny. Každý z přítomných pak charakterizuje dynamiku rozhovoru /včetně obsahových a výrazových prvků/. Diference pozorování a charakteristik /tak jako celý postup vyšetření/ jsou rozebrány v diskusi. Závěr pak se zabývá nejen vyšetřením pacienta, ale také postupem psychologa.

Heautognostickému zaměření slouží také seznam základních orientačních bodů. Zabývá se preferencemi problematiky, situací psychologovy práce a druhu pacientů, případně typů. Vělmá si toho, co považuje frekventant za pochopitelné či nepochopitelné, zvládnutelné či nezvládnutelné, co ho při práci psychologa nudí, odpuzuje, baví, přitahuje a t. d. Orientuje posluchače na způsob, jímž se snaží řešit obtíže v práci. Pozoruje současně svou kooperaci s ostatními, změny nálady, mylné výkony. Vedle úkolů převážně skupinové a logické povahy, podstupuje posluchač také práci klausurní na př. hodnocení obrazů v atelieru a vlastní tvorba /dle volby/ o samotě. Tyto a další metody nám slouží k vybudování dostatečně širokého spektra stimulů, zahrnujících dialektiku subjektivního a objektivního, individuálního a skupinového, racionálního a neracionálního.

Jakkoliv je prvek vhledu a korekce zahrnut už v možnostech předcházejících, převažuje záměr psychologicky účelného zpracování "nahromaděného materiálu" jednak v individuálních konzultacích, na které může navázat systematický heautognostický dlouhodobý trénink, jednak ve skupinové diskusi s psychodramatem.

Cvičná skupina probírá zkušenosti kursu s ohledem na vhodné uzpůsobení postojů frekventantů při psychologické práci. Psychodrama se nám ukázalo být účinným nástrojem jak při ověřování reakcí psychologa na improvizované nesnadné situace v kontaktu s klientem, tak při pronikání do méně pochopitelných oblastí lidských reaktivit. Různé typy osobností zde své poznatky dobře komplementarizují a pomáhají si tak navzájem v rozšíření zorného úhlu.

V průběhu práce střediska jsme měli možnost ověřit pozitivní účinky popsané metodiky jak na příslušných různých kateder, tak na zdravotních, pedagogických, i u zahraničních návštěv.

H. Široký

V dňoch 28. IX. - 3. X. 1970 sa konalo na Smolenickom zámku

II. stretnutie psychológov podunajských krajín.

O tomto stretnutí prinášame niekoľko informačných materiálov.

Red.

INFORMÁCIA O PROGRAME

Stretnutie bolo otvorené prejavom organizátora a prívetom patróna podujatia K. Šišku, predsedu Slovenskej akadémie vied.

Pracovné rokovanie pozostávalo z 8 sympózií, z 2 zasadnutí o rozličnom a z 2 vyžiadaných prednášok.

Biologické základy prežívania a správania

Vedúci sympózia: G. Guttman /Miedeň/

Referenti: V. D. Nebylcyn /Moskva/, D. Lehmann /San Francisco/, R. Bisping, G. A. Lienert /Düsseldorf/, W. Wreeman, G. A. Lienert /Düsseldorf/, M. Márton /Budapešť/, L. Weinrich /Berlín/, A. Uherík /Bratislava/, O. Hal-
miová /Bratislava/.

Staronové problémy psychológie učenia

Vedúci sympózia: G. A. Piryov /Sofia/

Referenti: R. Ferstl /Mníchov/, L. Bárbat /Bukurešť/, J. Linhart /Praha/, G. D. Piryov /Sofia/, W. L. Szewczuk /Krakov/, Z. Jelínková /Praha/, M. Mllan /Bratislava/.

Vnímanie z interfunkčného hľadiska

Vedúci sympózia: D. Kováč /Bratislava/

Referenti: S. G. E. Johansson /Uppsala/, W. G. Koster /Eindhoven/, B. F. Lo-
mov /Moskva/, D. Kováč /Bratislava/, G. Kanizsa /Trieste/.

Vývin kognitívnych procesov

Vedúci sympózia: L. Kelemen /Debrecín/

Referenti: L. Kelemen /Debrecín/, O. Árochová /Bratislava/, E. Krau /Chu/.

Ľahká psychická záťaž

Vedúci sympózia: J. Daniel /Bratislava/

Referenti: M. Frankenheuser /Štokholm/, J. Reykowski /Varšava/, J. Daniel /Bratislava/, G. Horkovič /Bratislava/

Problémy tvorivého myslenia

Vedúci sympózia: M. Stríženeč /Bratislava/

Referenti: G. Cristian-Melicson /Bukurešť/, J. Ekel /Varšava/, B. Chalupa /Brno/,
M. Stríženeč /Bratislava/, G. Neacsu /Bukurešť/.Emócie ako teoretický a praktický problém

Vedúci sympózia: J. Švancara /Brno/

Referenti: J. Reykowski /Varšava/, A. Stančák /Košice/, V. Smékal /Brno/, P.
Ekman /San Francisco/.Psychopatológia a učenie

Vedúci sympózia: O. Kondáš /Bratislava/

Referenti: N. Birbaumer /Miedeň/, O. Kondáš /Bratislava/, R. Ferstl /Mníchov/, K.
Früauf /Berlin/, O. Kondáš /Bratislava/.Reč, jazyk a význam

Vedúci sympózia: S. Ertel /Heidelberg/

Referenti: S. Ertel /Heidelberg/, H. Grimm /Heidelberg/, I. Šípoš /Bratislava/, H.
J. Strüber /Münster/W./, E. Holas /Olomouc/, G. Flores d'Arcais /Pa-
dova/.Varia I.

Vedúci: T. Tomekovič /Belehrad/

Referenti: T. Bösser /Düsseldorf/, E. Gullan /Bukurešť/, J. Orlebeke /Amsterdam/,
G. Eckardt /Jena/.Varia II.

Vedúci: K. V. Bardin /Moskva/

Referenti: G. Haubensak /Münster/W./, K. V. Bardin /Moskva/, A. Thomas /Mün-
ster/W./, N. J. Vergiles /Moskva/, H. Kallina /Münster/W./, T. Tomeko-
vič /Belehrad/.

Mimo plán sa uskutočnila večerná diskusia o všestranne regulačnom chápaní funkcií v správaní, ktorú vo svojom referáte sformuloval organizátor stretnutia.

V posledný deň rokovania odznali dve vyžiadané prednášky:

A. Jurovský /Bratislava/, Princíp funkcionálnosti v prítlačivosti ľudí medzi sebou.
V. Tardy /Praha/, Trendy v psychológii osobnosti.

V záverečnom zasadnutí si účastníci najprv vypočuli informáciu o priebehu celého rokovania, hodnotiace vystúpenia B.F. Lomova /Moskva/ a G.A. Lienerta /Düsseldorf/ a záverečnú reč organizátora.

D. Kováč

OTVÁRACÍ PREJAV ORGANIZÁTORA DR. DAMIÁNA KOVÁČA, DrSc.

Vážení pán prezident Slovenskej akadémie vied, vážení hostia,
milé kolegyně a kolegovia !

Dlho som v sebe nosil otázku ako začať otvárací príhovor.
Historickým úvodom ? To by asi nebolo vhodné. Veď od 1. stretnutia psychológov podunajských krajín pretieklo síce v Dunaji veľa vody, avšak v našej zážitkovej sfére to ešte nie je minulosť.

Oficiálnou rečníckou konvenciou ? Ani to sa mi nezdá primerané. Nech sa ktorýmkoľvek smerom pozriem do sály, všade vidím dobrých priateľov a známych.

Tak teda začať vari celkom vecne, napr. štatistickou charakteristikou nášho stretnutia ? To by sa dalo. Avšak táto premenná je pravdepodobne závislá od inej, preto si dovoľím radšej na ňu obrátiť Vašu pozornosť.

V porovnaní s nukleárnym fyzikom má psychológ, ako viete, neporovnateľne väčšie pracovné príležitosti. Pre excelentný odborný prenik psychológa nemusí byť handicapom, či pochádza z Nazaretu, africkej Fort Lamy alebo slovenského Kirípolca. Naopak. Takéto alebo podobné situovanie má v sebe aj viacero potenciálne pozitívnych momentov. Na takéhoto psychológa sa sotva nalepí to, čo je v tradícii hociktorého odborníka. Pretože v jeho odbore doma tradície spravidla niet. Periférne situovaný psychológ sa spravidla nestáva ani slepým prívržencom tej či onej psychologickkej metodológie, pretože je okolnosťami nútený obzerať sa do šírky a vyberať si z cenného to najprístupnejšie. Konečne, a to by som chcel zvlášť vyzdvihnúť, ovláda signifikantne viac komunikačných prostriedkov; je spravidla polygloticky pripraveným bádateľom a teda, pokiaľ mu to ekonomické zázemie umožňuje, môže vedieť všeličo aj z toho, čo sa deje na Harwarde, Sorbone, v Moskve či v Berlíne.

Pravda, čo je platné uvedené a iné "odškodnenie" periférneho psychológa, keď stačí už jedna nevýhoda, aby aj tie najobjavnejšie sdey zakotvili v jeho trýznivej frustrácii. Touto nevýhodou je, mierne povedané, objektívne málo príležitostí dostať sa do pozornosti psychologického centra. Avšak uvedené sa dá charakterizovať aj tvrdošie: je to neakceptovanie periférneho psychológa psychológom nachádzajúcim sa v centre.

Obávam sa, že toto konštatovanie by sa mohlo vysvetľovať ako bezmocná zlomyseľnosť advokáta chudobných, avšak stačí sa pozrieť do reprezentatívnych psychologických časopisov, stačí pozorovať správanie vedcov na medzinárodných monstre kongresoch a aj zaujať budú musieť niečo z týchto charakteristík priznať.

Neprial by som si, aby sa uvedené stalo kauzou pre rozduchovanie bezmyselných sporov. Postojmi o vzťahoch dvoch rôzne situovaných psychologov som chcel len zaangažovane priblížiť jeden zo zámerov organizátora tohoto podujatia.

II. stretnutie psychologov podunajských krajín by malo byť príležitosťou pre psychologických bádateľov príslušných krajín vystúpiť bez handicapu na medzinárodnom fóre s tým najhodnotnejším čo majú. Prechovávam v sebe nádej, že takto pochopené naše spoločné vystúpenie vytvorí dielo, ktoré okrem iného skôr či neskôr môže nadobudnúť centrálny charakter, a to aj bez hlasnej propagandy. Naše rokovanie je totiž extenzívnou prípravou pre vytvorenie synteticko-faktografickej publikácie s názvom "Basic psychological Research in Europe 1965-1970", ktorý výjde vo Vydavateľstve Slovenskej akadémie vied.

K tomuto akdste prismetému zámeru dovoľte mi pripojiť dve osvetľujúce poznámky.

Akdste každý z nás čerpá isté poznatky z periodických publikácií "Annual Review of Psychology". Táto užitočná publikácia, vydávaná americkými psychologmi, však vystupuje akoby reprezentatívna informácia bádateľských aktivít v celom svete, hoci ňou de facto nie je; to sa dá presvedčivo dokázať. Nestálo by za námahu pokúsiť sa o jej doplnenie?

Druhou poznámkou by som tu chcel podčiarknuť tú okolnosť, že psychologovia podunajských štátov predstavujú také šťastné zoskupenie, že rizikové konanie, na ktoré sme sa podujali ako osnovatelia európskej päťročeny aktualít psychologických bádání nestojí len na zbožnom želaní. Veď k nám patria potomkovia jedného zo zakladateľov nášho odboru Wilhelma Wundta a na druhej strane rozvíjateľa ďalšieho geniálneho metodológa nášho odboru I. P. Pavlova. Spolupráca nás, poohádzajúcich z menších národov, s dvomi psychologickými mocnosťami, je príslubom pre reálne priblíženie sa k vytýčenému cieľu. Ak k tomu prirátame psychologov od Severného mora a psychologov od Stredozemného mora /aby som ostal pri kritériu vody, ktorá nás tu symbolicky spája/ a aj psychologov z ďalších krajín, ktorí sa k nám nezištne pridali, osmeľujem sa svojím príhovorom otvoriť vlastne salónny európsky kongres psychologov. S poľutovaním však musím konštatovať, že našu ponuku neprijali, možno zhodou okolností, možno pre iné príčiny psychologovia ďalších európskych psychologických mocností: z Francúzska a Veľkej Británie k nám neprišiel nikto, hoci sme sa o to usilovali.

Bolo by trápnyim nedorozumením, keby sa to, čo som doteraz povedal, vysvetľovalo nepatrične. Naše stretnutie nevzišlo z prestížnych dôvodov presadiť sa v medzinárodnom kompetenčnom vzťahu so zaoceánakymi psychológmi. To by bola prízemná motivácia. Avšak, ak už bola reč o preniku, dovoľte mi dopovedať tento zámer organizátora vyslovením nádeje, že prenik znamená profit. Aký profit, to ukáže budúcnosť. Skúsenosť však učí, že užitočné partnerstvo je výsledkom hľadania toho, čo nám chýba a nikto nie je celkom sebestačný alebo dokonca dokonaký.

Nie menej dôležitý zámer organizátora tohoto stretnutia vyplýva z potreby zužitkovať hodnoty, ktoré poskytuje spolupráca vôbec a medzinárodná spolupráca zvlášť. Napr. psychológovia z menších krajín sa takmer neodvážia napísať prácu, kde by nevychádzali nejakú anglosaskú literatúru. To by mohlo byť v poriadku, avšak trestuhodné je, že si neraz nedáme minimálnu námahu s tým, aby sme sa najprv poobzerali po prácach našich najbližších susedov. Nejde tu o neúctu alebo o porušenie vedeckej morálky, ale často o nezmyselnú škodu, ktorá má citeľné dôsledky. Výsledky práce v psychologických vedách predsa nezávisia natoľko od toho, koľko počtačov máme k dispozícii, ale vo väčšej miere od toho, nakoľko sú idey projektov, ktoré chceme realizovať, plodné. V kruhu priateľov sme sa o istom svetoznámom psychológovi zhodli v názore, že keby bol napr. Albáncom, možno by nikto o jeho práci dokopy nič nevedel. To, pravda, rach nikoho nemrzí. Ale nemali by sme si navzájom odpustiť tú stereotypnú ľahostajnosť, že už takmer škúľime od zlovyku, že zavše hľadáme tak vzdialené ciele, zatiaľ čo by stačilo natiahnuť ruku a získali by sme možno viac.

Naše stretnutie by teda malo byť pokusom, možno vzhľadom na strnulosť doterajšej praxe naivným, no predsa len úprimným pokusom zbližiť tých, ktorí majú spoločné odbornovo-profesionálne záujmy, spojiť ich na báze blízkeho partnerstva bez predsudkov toho či onoho druhu.

Ani jeden zo spomínaných zámerov organizátora tohoto stretnutia, t.j. medzinárodný prenik a medzinárodná spolupráca, však nie je ústredným cieľom. Ten je predsa každému psychológovi, pre ktorého je jeho práca nielen púhym jobom, zrejmý. My charakterizujeme psychológu ako hominiatickú vedu. Z tohto vyplýva, že popri gnozeologických záujmoch cieľom každého nášho snaženia je prispieť k blahu človeka boriaceho sa so svojím prostredím a so sebou samým. Inakšie povedané, naše stretnutie by sme mali predovšetkým zužitkovať na to, aby sme pokus o medzinárodný prenik, snahu o medzinárodnú spoluprácu mohli dať maximálne do služieb vedecko-technickej revolúcie, ktorej sme teraz účastníkmi, ale aj do služieb vedecko-humánnej evolúcie, ktorá je jej nevyhnutnou zložkou.

Podunajské stretnutia nie sú originálnou akciou psychológov. Avšak nemožno obísť bez slov vďaky skutočnosti, že sa ich podarilo kreovať aj v odbore psychológie. Predovšetkým by som chcel vysloviť úprimné poďakovanie Predsedníctvu Slovenskej akadémie vied, že nám umožnilo toto stretnutie realizovať a že Ústavu experimentálnej psychológie ako sponzorovi vyšlo pritom maximálne v ústrety. Priateľskou vďakou som zaviazaný všetkým vedúcim sympózií, ktorí akoby predĺžené ruky organizátora sa postarali o rozsah tohoto podujatia tak, že pokrýva prakticky všetky základné disciplíny psychologických vied. Vám všetkým, ktorí ste prispeli k rokovaniu pripraveným príspevkom, alebo tak urobíte v diskusií, patrí rovnako čo najúprimnejšia vďaka.

Nech už naše II. stretnutie psychológov podunajských krajín dopadne oficiálne tak či onak, nech sa tu i tam v kuloároch bude to či ono kritizovať, dovoľte mi na záver vysloviť nádej, že budúcemu historikovi nášho odboru by nemala ujsť aspoň zmienka o tom, že sme sa tu pokúsili o niečo nové, pozitívne. Ak sa nám to nepodarí teraz, ostávajú nám ešte šance pre budúcnosť. Nedá mi pri tejto príležitosti nespomenúť, že všeobecne známy a uctievaný nestor európskej psychológie prof. Wolfgang Metzger, ktorý s poľutovaním ospravedlnil svoju neúčasť na tomto podujatí nám napísal, že už teraz sa záväzne prihlasuje na III. stretnutie psychológov podunajských krajín.

Vážené zhromaždenie, dovoľte mi teda otvoriť II. stretnutie psychológov podunajských krajín, popriať zdar našej spoločnej akcii a Vám všetkým užitočné a príjemné strávenie pobytu u nás.

V záverečnom prejave na I. stretnutí povedal prof. Ivo Kohler, že Smolenický zámok mu pripadá akoby pôrodnica nových ídeí - pôrodnica s barom. Nech teda žije náš novorodenec, ktorému dávame v tomto týždni šancu nových vývinových prínosov.

ZÁVEREČNÝ PREJAV PROF. B. F. LOMOVA, ČLENA KOREŠPONDENTA APN,
PRESEDU SOVIETSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Milí priatelia, milí kolegovia, dámy a páni !

Druhý raz sa schádza stretnutie psychológov podunajských krajín. V úvodných slovách Dr. Kováča boli vymedzené tie úlohy, ktoré nás tu naozaj spájajú. Dr. Kováč podčiarkol, že v súčasnej etape rozvoja našej vedy je veľmi dôležité detailné porovnanie nahromadených údajov v rôznych oblastiach vedy, pričom zvlášť poukázal na význam tých výskumov, ktoré označil ako provincionálne. V jeho úvodnom prejave sa ďalej hovorilo o nevyhnutnosti rozvíjania kontaktov medzi tzv. malými krajinami, o nevyhnutnosti posilnenia ich vedeckých kontaktov.

Ak mám urobiť akúsi bilanciu nášho rokovania, dôležité bude prevertiť, nakoľko sa úlohy, o ktorých tu bola reč, splnili.

Pri hodnotení vedeckého rokovania, zvlášť medzinárodného vedeckého rokovania, je nutné mať na zreteli predovšetkým tie hlavné tendencie, ktoré charakterizujú rozvoj našej psychologckej vedy v súčasnej etape. Bolo by možné hovoriť o niekoľkých tendenciách rozvoja psychológie súčasnosti.

Predovšetkým je nutné zdôrazniť, že v posledných rokoch sa veľmi intenzívne rozvíjajú kontakty psychológie s inými vedami. Tieto kontakty sú podľa nás veľmi užitočné hlavne preto, lebo vďaka nim dostáva psychológia celý rad nových metód výskumu, nových spôsobov stavania problémov a obohacuje tak svoj pojmový aparát a svoju metodológiu.

Bolo by tiež potrebné zdôrazniť, aká dôležitá je spätosť vedy s praxou. Len vďaka tejto spätosti psychológie s praxou sa nateraz rozvíja celý rad oblastí psychológie, kde sa riešila rozličné úlohy dôležité pre rozvoj spoločnosti.

Ďalej by bolo potrebné zdôrazniť ako jednu azda najvýraznejšiu z tendencií, že psychológia sa stáva experimentálnou vedou. Experiment preniká do všetkých oblastí psychológie nevynímajúc ani také zložité oblasti, akou je povedzme sociálna psychológia.

Práve na všeobecnom pozadí, ktoré je charakteristické pre rozvoj súčasnej vedy zvlášť účinnými sa javia všeobecno-teoretické a metodologické problémy jej rozvoja.

Na tomto stretnutí sme mali možnosť prejednať celý rad principiálne dôležitých problémov psychológie. Mám na mysl predovšetkým referát nášho priateľa Dr. Kováča, ktorý predniesol celkom originálnu koncepciu chápania psychických javov.

Organizátor tohoto stretnutia a jeho spolupracovníci mali na zreteli prejednanie najpálčivejších problémov ako na fenomenologickej a faktografickej tak aj na všeobecno-teoretickej úrovni. Domnievam sa, že to čo sme tu počuli a videli, je veľmi dôležité pre nás všetkých.

Streli sme sa tu s celým radom nových myšlienok, získali sme predstavu o rozvoji v celom rade oblastí. Ako príklad môžem uviesť sympóziu o problémoch emócií, ktoré ukázalo, že najdôležitejšou podmienkou efektívneho štúdia emócií sa javí komplexný prístup.

Bolo by tiež možné spomenúť sympóziu o problémoch vnímania, kde bol podaný celý rad celkom nových a veľmi zaujímavých poznatkov o všeobecno-teoretickom základe vnímania, ktorý taktiež ukázal cieľavedomosť, dôležitosť a efektívnosť kontaktu medzi rôznymi smermi a medzi rôznymi školami v súčasnej psychológii.

Končiac I. stretnutie psychológov z podunajských krajín prof. I. Kohler z Rakúska povedal, že podľa jeho názoru toto rokovanie v Smoleniciach mu pripomína ako by gynekologickú kliniku, v ktorej sa rodí nové dieťa. Také dieťa, ktoré zahrňuje výsledky rôznych oblastí psychológie na základe výsledkov dosiahnutých v rôznych krajinách. Opatrne naznačil, že toto naše dieťa zohrá dôležitú úlohu v rozvíaní psychológie celkovo a osobitne v rozvíaní európskej psychológie.

Myslím si, že ak porovnáваме výsledky I. stretnutia psychológov podunajských krajín a terajšieho nášho stretnutia, môžeme povedať, že Smolenický zárodok sa dostatočne vyvinul a veľmi skoro budeme mať možnosť toto nové dieťa zreteľne vidieť, pretože sa vyvíja vďaka nášmu spoločnému úsiliu.

Narodenie nového dieťaťa, rodenie nových myšlienok a nových smerov vo vede, to všetko sú veci veľmi dôležité. Možno konštatovať, že v žilách tohto dieťaťa, ktoré sa čoskoro ukáže celému svetu, tečie krv rôznych krajín a rôznych národností. Tečie krv rakúska, bulharská, maďarská, nemecká, holandská, talianska, ruská, rumunská, srbská, chorvátska, poľská, slovenská, česká, švédka a iné. Dobré vieme, že symbolickým otcom tohto dieťaťa je Dunaj a matkou Slovensko.

POZDRAVNÝ LIST PREDSEDU VLÁDY SLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ
REPUBLIKY PROF. DR. P. COLOTKU ÚČASTNÍKOM
STRETNUTIA

Vážené vedecké zhromaždenie !

Srdečne Vás zdravím a vítam na pôde Slovenskej socialistickej republiky. Mám úprimnú radosť, že Vaše vedecké rokovanie sa schádza u nás, že predstavuje najväčšie psychologické podujatie, aké kedy u nás bolo.

Chcel by som Vás pri tejto príležitosti ubezpečiť, že pre Vašu prácu máme plné porozumenie a všestranne ju podporujeme, lebo spolu s inými vedeckými disciplínami vkladáte do života spoločnosti svoj originálny a neharaditeľný diel, podmienujúci jej zdravý životný pulz.

Želám Vášmu rokovaniu plný úspech a všetkým účastníkom stretnutia príjemnú pracovnú i mimopracovnú pohodu počas pobytu u nás.

S úctou

Prof. Dr. Peter Colotka, CSc, v.r.

Účastníkom

II. stretnutia psychológov
podunajských krajín

S m o l e n i c e

MEZINÁRODNÍ AKCE V LETECH 1971 A 1972

Podle pramenů, jež dostává Ústředí vědeckých informací v Praze, zjišťujeme k 1. květnu 1970 tyto mezinárodní kongresy a symposia:

17. mezinárodní kongres užité psychologie, Liège, 25. - 30. července 1971.
Adresa: R. Piret, 47 rue César Franck, Liège, Belgie.

25. mezinárodní kongres fyziologických věd, Mnichov, 1971.
Adresa: Prof. J.W. Duyff, International Union of Physiological Sciences, c/o Dept. of Physiology, University of Leiden, Leiden, Holandsko.

20. mezinárodní kongres psychologie, srpen 1972, Tokio.
Adresa: 20th International Congress of Psychology, c/o prof. Yoshihisa Tanaka, Dept. of Psychology, University of Tokyo, Bunkyo-Ku, Tokyo, Japonsko.

13. mezilamerický kongres psychologie, 24. - 30. ledna 1971, Panama.
Adresa: Interamerican Society of Psychology, 1801 Lavaca, Suite 11-E, Austin, Texas 78701, U.S.A.

5. světový kongres psychiatrie, Mexico, 1971.
Adresa: Dr. D. Leigh, c/o Maudsley Hospital, Denmark Hill, London, S.E.5, V. Británie.

4. Evropský pedopsychiatrický kongres, 30.8. - 2.9. 1971, Stockholm.
Adresa: Karl Grunewald, Socialstyrelsen 105, 30 Stockholm, Švédsko

4. mezinárodní kongres lidské genetiky, 1971, Paříž.
Adresa: Prof. B. Strauss, c/o University of Chicago, 1307 E. 60th St., Chicago, Illinois 60637, U.S.A.

Africké psychiatrické symposium, 1971, Sudan.
Adresa: Prof. T.A. Baasher, P.O.B. 53, Karthoum, N. Sudan.

5. kongres "International League of Societies for the Mentally Handicapped", 5.-12. září 1972, Madrid.
Adresa: 12 rue Forestiere, 1050 Bruxelles, Belgie.

3. mezinárodní symposium o psychopathologii exprese. Pořádá "Internationale Society of Art and Psychopathology" v Mexico City, 1971.
Adresa: Dr. D. Leigh, c/o Maudsley Hospital, Denmark Hill, London S.E.5, Británie.

Akce Mezinárodní asociace pro logopedii, a foniatřii, 15. srpna 1971 v Buenos Aires.
Adresa: Prof. Renoto Segré, Rodriguez Pena 1875, Buenos Aires.

8. mezinárodní Rorschachovský kongres, září 1971, Zaragoza, Španělsko.
Adresa: Prof. A. Friedmann, Chemin des Pecheurs 6, Biel, Bienne, Švýcarsko.

A. Kolářský, předseda zahraniční
komise ČPS.

APLIKOVANÁ PSYCHOLÓGIA VO VEĽKEJ BRITÁNII

V podstate nie je rozdiel medzi aplikovaním psychológie v Británii a v ČSSR. Všade je prudký rozvoj psychológie a všade aj veľa omylov. 90 až 95 % všetkých psychológov, ktorí kedy boli, ešte žije. To svedčí o novosti psychológie a týka sa to aj ostatných vied o správaní. Počet psychológov sa dnes v priemere zdvojuje za 8 rokov. V Británii je dnes okolo 1200 psychológov a pracujú v priemysle, vzdelávaní, vládnych úradoch, obchode, armáde, v oblasti transportu, psychiatrie, plánovania.

Ťažko je presne odlíšiť aplikovanú psychológiu od čistej, lebo všade sa postupuje v širokom rozsahu, od fyziologických otázok kortexu až ku komplexu celej spoločnosti.

V oblasti pedagogickej psychológie pracujú psychológovia, ktorí musia byť absolventami psychológie, musia mať za sebou klinickú psychológiu a vyučovaciu prax. Pracujú v rámci miest i okresov a nie je ich dosť, pretože podľa zákona každé dieťa má mať prístup na psychologickú výchovnú kliniku. Polovica úväzku pedagogického psychológa je v škole /poradenstvo/ a polovica práca na psychologickú výchovnú kliniku, kde spolu s ním sú v tíme psychiater, logopéd, sociálny pracovník, výchovný pracovník a pod. Hlavný záujem je dnes o "znevýhodnené" deti a nie o subnormu. V r. 1968 sa v Manchestri zriadil preto aj Kompenzačný výchovný ústav.

Psychológovia pracujú ďalej v Občianskych poradniach, rehabilitačných centrách, vo väzniciach, kde sa najmä sleduje etiológia zločinu a možnosť rehabilitácie. Architektom a urbanistom pomáha psychológ riešiť problémy prechodu z predmestských slums do nových štvrtí. Vo výskume verejnej mienky ovplyvňujú výskumy správania voliča a v marketingu správanie konzumenta.

Automatizácia a komputerizácia priemyslu si vynútila aj uplatnenie psychológa v priemysle. Vedenie v priemysle je dnes príliš zložitá, aby sa vystačilo s empiriou. Vedúci musí vedieť posúdiť, využiť a anticipovať možné zmeny. V oblasti výberu stále niet spoľahlivých metód, napriek 50 rokom výskumnej práce. Ťažko je vymedziť psychologickú charakteristiku práce, ale najmä je zložitá predvídať a ovplyvňovať motivačné faktory. Klasický Hawthornský experiment síce naznačil základný trend sociálnej motivácie, ale nedáva odpoveď na všetko.

Inžiniersku psychológiu poháňa dopredu najmä špičková technika armády, ale aj

omatizovaných prevádzok, kde sa ľudská ruka často výrobku ani nedotkne. Preto na nových polytechnikách, ktoré majú charakter univerzít, sa popri technickom od- re dôkladne rozoberajú aj otázky psychológie, systémovej analýzy, operačného vý- umu. Je tu možnosť aj získať diplom z oblasti managementu.

V oblasti výcviku sa akúma najmä použiteľ laboratórných metód na učenie. Naj- ťšie ťažkosti pri programovom učení sú s programami, pretože komerčné firmy inze- ú učiace stroje a tým, že program si každý môže zhotoviť sám, čo je nezmysel. Surrey sa toho roku zakladá Ústav vzdelávacej technológie a to aj pre potreby prie- slu, pretože zákon z roku 1965 o priemyselnom vzdelávaní ukladá podnikom starať o zcvik a precvičovanie zamestnancov na všetkých úrovniach a daňové odvody ťžu sčasti získať podniky späť len tak, že podnikové vzdelávanie financujú.

V klinickej psychológii si postupne psychológovia vydobývajú právo nepracovať n v oblasti diagnostiky, ale aj psychoterapie a terapie vôbec. Fraudové učenie v Bri- nií mnohí považujú za vedeckú pornografiu a naväzujú skôr na tradíciu Watsona, ulla a Skinnera, začatú Pavlovom. Behaviourálna terapia má veľké úspechy a prestíž. redovšetkým preto, že vie odstrániť poruchy správania za týždne a nie za roky, ako robí psychoanalýza. Operačné podmienkovanie má úspech aj pri obsesiách, ba aj schizofrenie, autizmu a pod. Hľadajú sa metódy na testovanie zlepšenia psychóz a uróz na zistenie napr. stupňa a priebehu mentálnej narušenosti schizofrenika. Jones Leedse/ úspešne rieši operačným podmienkovaním enuretikov, iní priemyselné krče u sárok, klavíristov, súkariiek. Zisťuje sa, že s odstránením symptómov miznú aj úzkos- čím sa narúša psychoanalytický predpoklad o primárnom zástojí úzkosti.

Jedným z veľkých úloh psychológie v praxi je riešenie otázky jednotnej školy. ýberové psychologické skúšky 11⁺ začali v roku 1961 v snahe, aby o vzdelaní ne- vzhodovali len peniaze rodičov. Čoskoro sa však ukázalo, že kultúrne a socioekono- cké vplyvy sú práve tak negatívne, lebo zásadne ovplyvňujú testové výsledky a de- z najnižších vrstiev sú opätovne diskriminované pri skúške 11⁺, ktorá rozhoduje o kademickej alebo praktickej kariére. Diskusia o "komprehenzívnej" /jednotnej/ škole e veľmi intenzívna, lebo má aj závažné praktické a politické kontexty a dôsledky. U- azuje sa nutnosť jednak používať v testoch vo väčšej miere alternatívne /a nie voľné/ dpovede a používať priebežného kontrolného hodnotenia žiaka učiteľmi. Len čisto psy- chologické techniky nie sú dostačujúce.

John D. Sylvester, Ph.D.
London

Vydavateľ: Psychodiagnostica, n. p., Bratislava, Nám. ľud. milície č. 4
Majiteľ: Slovenská psychologická spoločnosť
Výkonný redaktor: R. Kostolanský
Redakčná rada: O. Kolaříková, O. Malotínová, E. Kolényi, V. Košinár

Príspevky z ČSR zasielajte na adresu:

Dr. O. Kolaříková CSc.
CSAV — Psychologický ústav
Brno, Mendelovo nám. 1.

Príspevky zo SSR zasielajte na adresu:

Dr. R. Kostolanský, Ústav experimentálnej psychológie, Bratislava, Koceľova 17.

POKYNY PRE PRISPIEVATELOV:

Časopis: Psychológ v Československu slúži pre internú potrebu členov a orgánov Českej psychologickej spoločnosti a Slovenskej psychologickej spoločnosti. Uverejňuje články, štúdie, skúsenosti a poznatky týkajúce sa života a práce psychologickej profesie a členov spoločnosti. Vychádza štvrtročne.
Zaslané príspevky považuje redakcia za definitívne znenie, avšak vyhradzuje si právo ich redakčne upraviť. Zaslané rukopisy nevraciamе.
Príspevky posielajte dvojmo, gramaticky a jazykove upravené s max. počtom 5 opráv na 1 strane, písané obriadok (30 riadkov na 1 strane).

